

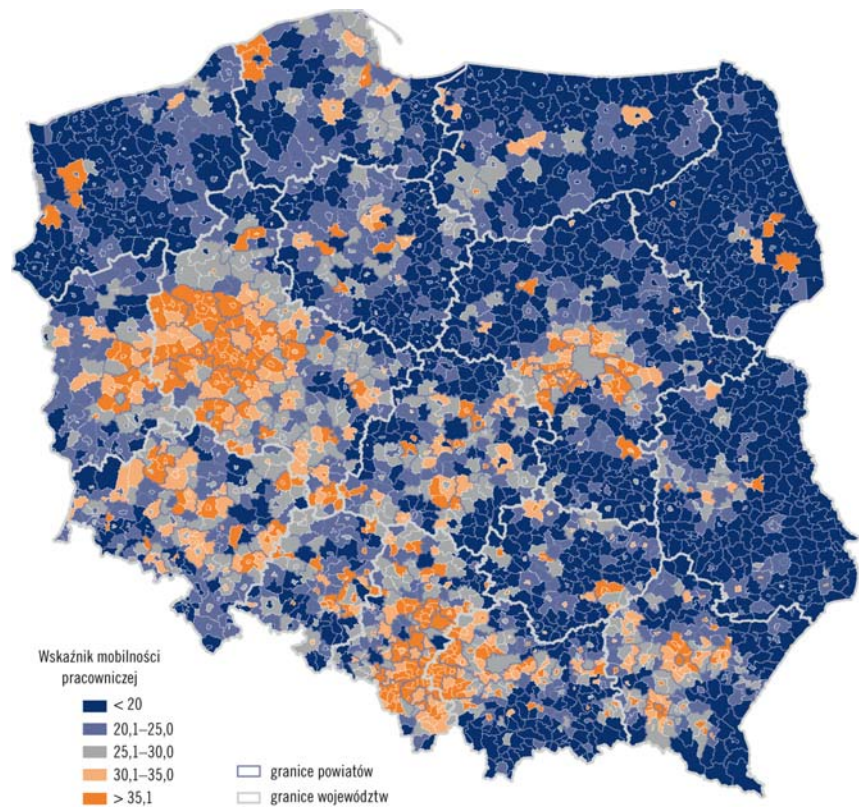
Dojazdy do pracy w województwie małopolskim 2006–2011

Natężenie dojazdów w układzie gmin w Polsce

Według badania przeprowadzonego przez GUS w 2011 roku liczba osób dojeżdżających do pracy w skali Polski wyniosła 3 130 tys. Największą skalą dojazdów do pracy cechowały się w 2011 roku województwa: śląskie (487,3 tys. osób), wielkopolskie (363,2 tys. osób), mazowieckie (356,6 tys. osób) oraz małopolskie (311,4 tys. osób)¹.

Największe, zwarte skupienie gmin o najwyższej intensywności przeptywów związanych z dojazdami do pracy występuje w centralnej Wielkopolsce; w centralnej i południowej części województwa śląskiego wraz z powiatami zachodniej Małopolski oraz wokół Warszawy. Mniejsze, wyraźne skupienia występują wokół Legnicy, Wrocławia, Brzegu, Opola, Krakowa, Rzeszowa, Krosna, Piotrkowa Trybunalskiego i Słupska. Mapa 1 wskazuje na konieczność prowadzenia analiz dojazdów do pracy w układzie gmin, gdyż różnice na tym poziomie są znacznie głębsze niż między powiatami czy województwami. Dobrym tego przykładem jest Małopolska. Na zaliczenie jej do czwórki regionów o najbardziej intensywnych w Polsce dojazdach do pracy wpłynęła bardzo duża intensywność dojazdów wokół Krakowa i w zachodniej części województwa (powiaty: oświęcimski, chrzanowski, wadowicki i olkuski), a także w gminach położonych wokół Tarnowa i wzdłuż korytarza transportowego Tarnów–Kraków. Jednocześnie w południowej części regionu (powiaty nowosądecki,

Intensywność dojazdów do pracy w Polsce w 2011 roku²

Źródło: opracowanie własne.

limanowski, nowotarski) intensywność dojazdów jest podobna do tej obserwowanej w Polsce wschodniej i centralnej, czyli niska i bardzo niska.

¹ Autorem opracowania jest dr Robert Guzik z Zakładu Rozwoju Regionalnego, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

² Zaprezentowany na mapie wskaźnik ruchliwości dojazdów pracowniczych sumuje przyjeżdżających do pracy i wyjeżdżających z danej gminy w przeliczeniu na 100 mieszkańców wieku produkcyjnym.

Najwyższe wartości wskaźnika mobilności pracowniczej notowano w dwóch typach gmin. Pierwszy to niewielkie ludnościowo ośrodki, na terenie których zlokalizowany jest duży zakład generujący dojazdy do pracy. Najwyższy wskaźnik w Polsce (460) ma leżący w powiecie bełchatowskim Kleszczów (elektrownia i kopalnia węgla brunatnego), na drugim miejscu znajdują się

Polkowice (obszar wiejski, położony w pobliżu kopalni rud miedzi; wskaźnik 166), a na siódmym – leżące w powiecie oświęcimskim Brzeszcze (kopalnia węgla kamiennego), ze wskaźnikiem 106. Drugim typem gmin o bardzo wysokich wartościach wskaźnika intensywności dojazdów do pracy są niektóre gminy podmiejskie, położone wokół dużych miast (np. Kobierzyce, Tarnowo

Podgórne, Zabierzów). W tym przypadku na liczbę przemieszczeń wpływają zarówno dojazdy z tych gmin (strefa suburbanalna) do miasta centralnego, jak i z miasta i innych gmin podmiejskich do zlokalizowanych na ich terenie dużych zakładów pracy (w przypadku Zabierzowa centrum biurowe „Kraków Business Park” w Rzásce).

Przyjeżdżający do pracy

Dojazdy do pracy można charakteryzować poprzez ich skalę, czyli wielkość (liczbę), a także natężenie, czyli wielkości dojazdów odniesione do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. O wiele ciekawsze i więcej mówiące o silnych powiązaniach przestrzennych są wskaźniki intensywności. Można przyjąć, że wskaźnik powyżej 10 osób przyjeżdżających do pracy w gminie na 100 jej mieszkańców w wieku produkcyjnym świadczy o bardzo dużym znaczeniu dojazdów dla lokalnej gospodarki, a także o tym, że w połączeniu z odpowiednią skalą dojazdów muszą one być widoczne w postaci zwiększonego ruchu samochodowego czy poppycie na usługi transportu publicznego.

Pod względem skali przyjazdów w województwie małopolskim dominują miasta, w tym przede wszystkim Kraków. Względnie dużymi ośrodkami dojazdów do pracy są również Skawina, Wieliczka, Niepołomice oraz miasta leżące w zachodniej części regionu (powiaty: olkuski, chrzanowski, oświęcimski, wadowicki). Spośród gmin wiejskich wyróżniają się podkrakowski Zabierzów oraz podtarnowski Skrzyszów.

Wśród gmin o największej skali i największym natężeniu przyjazdów do pracy znalazły się miasta: Brzeszcze, Wadowice, Skawina, Gorlice, Brzesko, Myślenice, Wieliczka, Limanowa

Gminy o największej skali i natężeniu przyjazdów do pracy w 2011 roku

gmina	SKALA		NATĘŻENIE	
	lokata	liczba osób przyjeżdżających do pracy	lokata	liczba osób przyjeżdżających do pracy na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Kraków	1	96 540	37	19,6
Tarnów	2	16 167	31	22,2
Nowy Sącz	3	10 668	36	19,8
Brzeszcze – miasto	4	6 323	1	84,5
Wadowice – miasto	5	6 191	3	50,7
Zabierzów	6	5 687	12	36,1
Skawina – miasto	7	5 481	13	35,1
Gorlice	8	5 289	19	28,3
Chrzanów – miasto	9	5 179	34	20,7
Bochnia	10	4 917	25	25,4
Oświęcim	11	4 715	39	19,0
Brzesko – miasto	12	4 117	10	36,7
Nowy Targ	13	4 018	43	18,7
Myślenice – miasto	14	3 869	15	33,4
Wieliczka – miasto	15	3 856	16	29,6
Kalwaria Zebrzydowska – miasto	31	1 583	2	54,5
Sucha Beskidzka	22	2 698	4	44,4
Niepołomice – miasto	19	2 950	5	44,0
Żabno – miasto	38	1 153	6	41,2
Limanowa	17	3 806	7	39,6
Zakliczyn – miasto	91	405	8	38,9
Alwernia – miasto	51	856	9	36,8
Bukowno	24	2 483	11	36,6
Wolbrom – miasto	28	2 010	14	34,2

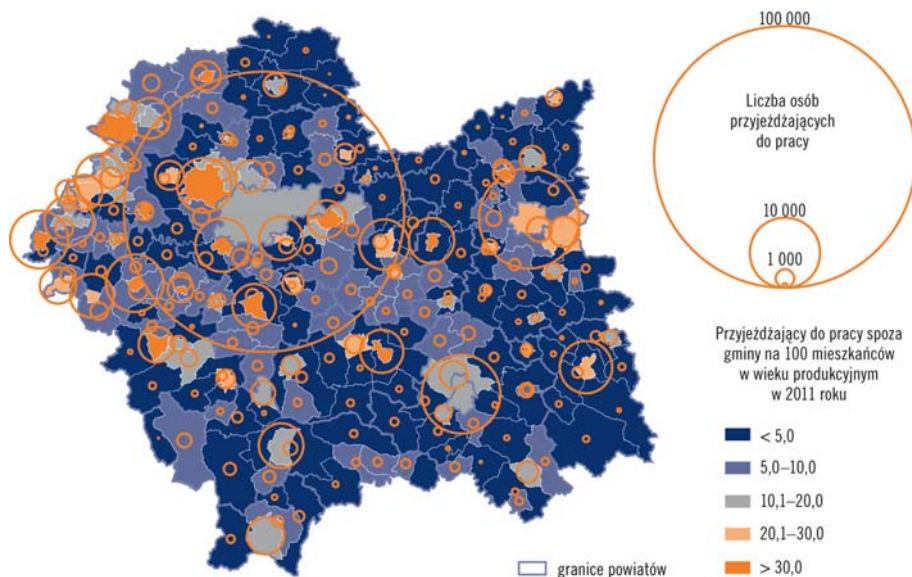
Uwaga: Tabela przedstawia 15 gmin o największej skali dojazdów do pracy i 15 gmin o największym natężeniu dojazdów. Częściowe pokrywanie się tych dwóch zbiorów ogranicza ogólną liczbę prezentowanych w tabeli gmin do 24.

i Niepołomice, a także gmina wiejska Zabierzów.

Największe natężenie przyjazdów do pracy charakteryzowało górnictwo Brzeszcze, które są zarazem czwartym co do wielkości ośrodkiem pod względem wielkości przyjazdów. Kolejne lokaty zajmowały dwa miasta powiatu wadowickiego – Kalwaria Zebrzydowska i Wadowice. Ogólnie wyższe wskaźniki natężenia przyjazdów do pracy charakteryzują gminy miejskie, a w kontekście różnic regionalnych – te położone w części zachodniej województwa, w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, a także w strefach podmiejskich Tarnowa i Nowego Sącza.

W grupie 50 gmin o bardzo małym znaczeniu jako ośrodki dojazdów do pracy znajdują się wyłącznie gminy wiejskie. W każdym powiecie – poza silnie uprzemysłowionym olkuskim oraz grodzkimi – znajdują się gminy, gdzie przyjazdy do pracy są bardzo rzadkie, w związku z czym nie odgrywają więk-

Natężenie i skala przyjazdów do pracy w województwie małopolskim w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne.

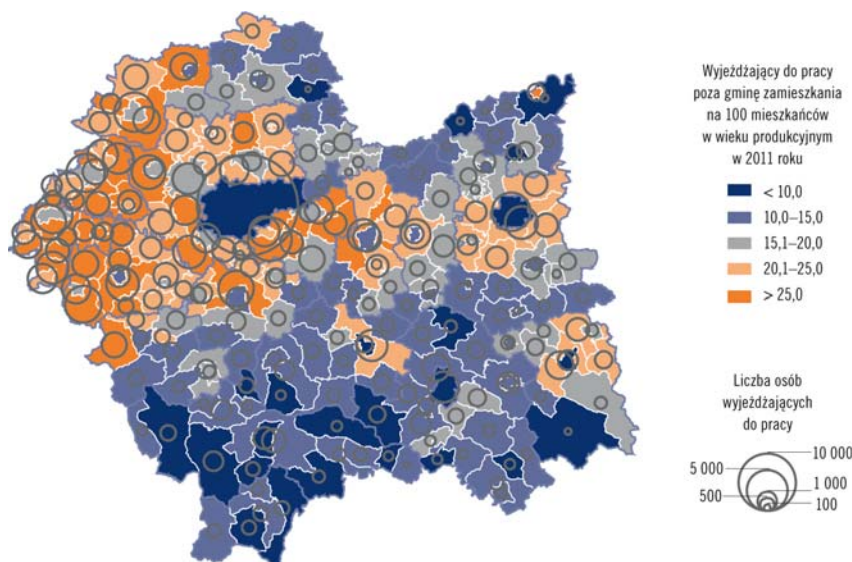
szej roli. Decyduje o tym bądź rolniczy, bądź suburbanalny charakter jednostek, a także brak większych pracodawców na ich terenie. Powiatami, na obszarze których znajduje się najwięcej gmin o bardzo małym znaczeniu dojazdów, są: miechowski, gorlicki, dąbrowski,

limanowski i proszowicki. Inne zwarte skupiska gmin tego typu występują w północnej części powiatów bocheńskiego i brzeskiego, w południowych częściach powiatów tarnowskiego, limanowskiego oraz suskiego, a także w powiecie nowotarskim.

Wyjeżdżający do pracy

O ile o przyjazdach do pracy decyduje w największym stopniu rozmieszczenie miejsc pracy i charakter funkcjonalny gminy (miejska czy wiejska), o tyle wyjazdy do pracy są także w dużym stopniu zależne od dostępności komunikacyjnej, poziomu mobilności, tradycji dojeżdżania do pracy, kwalifikacji mieszkańców. Oczywiście wyjazdy do pracy są w pewnym stopniu pochodną rozmieszczenia ośrodków, do których można dojeżdżać, więc będą w dużym stopniu pokrywać się z mapą przyjazdów. Dlatego nie jest zaskoczeniem największa skala wyjazdów za pracą i natężenie tego zjawiska w powiatach zachodniej części regionu, w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym oraz wokół pozostałych największych (tabe-

Natężenie i skala wyjazdów do pracy w województwie małopolskim w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne.

la 1) ośrodków, do których rejestrowano dojazdy do pracy – zwłaszcza w gminach wokół Tarnowa i Gorlic.

Różnice w skali wyjazdów do pracy, podobnie jak w przypadku przyjazdów, są bardzo duże. Z rolniczych gmin wiejskich Słaboszów i Racławice, położonych we wschodniej części powiatu miechowskiego, wyjeżdża odpowiednio 16 i 21 osób, a z Krakowa – ponad 30 tys. Gminy o największej skali i największym natężeniu wyjazdów do pracy przedstawia mapa 3. Wymieniono je również w tabeli 2.

Gminy, z których wyjeżdża do pracy najwięcej osób, to albo największe miasta regionu, z dobrze rozwiniętą strefą podmiejską (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz, Oświęcim, Olkusz), albo gęsto zaludnione, duże ludnościowo, wiejskie gminy leżące w podmiejskiej strefie miast o dużych dojazdach (np. obszary wiejskie gmin Wieliczka, Andrychów, Myślenice, Krzeszowice, Wadowice; gminy wiejskie Tarnów, Bochnia, Oświęcim).

Największa liczba osób wyjeżdża do pracy z Krakowa (30,8 tys. osób). Nie jest to dużo, biorąc pod uwagę wielkość miasta. Stolica Małopolski ma jeden z najniższych w regionie wskaźników natężenia wyjazdów do pracy – tylko w Nowym Sączu, Krynicy-Zdroju, Uściu Gorlickim i Zakopanem ich liczba w odniesieniu do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym była niższa.

Z kolei największe natężenia wyjazdów do pracy charakteryzują niemal wszystkie gminy zachodniej części regionu, szczególnie wiejskie powiatu oświęcimskiego, ale także gminy z powiatów chrzanowskiego i wadowickiego. Poza zachodnią Małopolską wyróżnia się pod tym względem miasto Szczucin w powiecie dąbrowskim. Mieszkający

Gminy o największej skali i natężeniu wyjazdów do pracy w 2011 roku

gmina	SKALA		NATĘŻENIE	
	lokata	liczba osób wyjeżdżających	lokata	liczba osób wyjeżdżających do pracy na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Kraków	1	30 823	224	6,3
Wieliczka - obszar wiejski	2	5 926	22	27,8
Olkusz - miasto	3	4 793	89	19,1
Tarnów	4	4 637	223	6,4
Oświęcim	5	4 601	96	18,6
Chrzanów - miasto	6	4 583	97	18,3
Andrychów - obszar wiejski	7	4 191	17	29,4
Myślenice - obszar wiejski	8	3 909	35	25,1
Oświęcim	9	3 870	6	34,1
Krzeszowice - obszar wiejski	10	3 588	32	25,4
Wadowice - obszar wiejski	11	3 401	19	28,8
Skawina - obszar wiejski	12	3 380	21	28,2
Tarnów	13	3 376	66	21,4
Bochnia	14	3 231	26	26,8
Kęty - obszar wiejski	15	3 206	8	33,5
Połanka Wielka	98	1 029	1	38,7
Brzeszcze - obszar wiejski	30	2 429	2	36,1
Przeciszów	67	1 482	3	34,9
Osiek	48	1 768	4	34,6
Libiąż - obszar wiejski	88	1 172	5	34,6
Szczucin - miasto	106	935	7	33,6
Chełmek - obszar wiejski	122	821	9	32,7
Trzebinia - obszar wiejski	20	2 929	10	32,6
Chrzanów - obszar wiejski	38	2 036	11	31,6
Zator - obszar wiejski	93	1 097	12	31,1
Babice	47	1 768	13	30,8
Mucharz	131	764	14	30,6
Tomice	69	1 475	15	30,2

Uwaga: tabela przedstawia 15 gmin o największej skali i 15 gmin o największym natężeniu wyjazdów do pracy, częściowe pokrywanie się tych dwóch zbiorów ogranicza ogólną liczbę prezentowanych w tabeli gmin do 28.

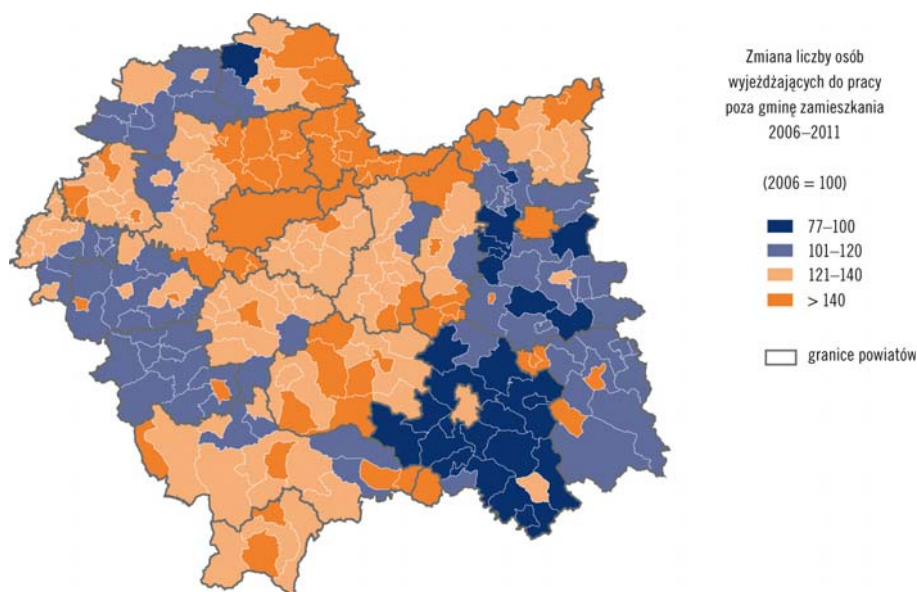
w okolicach Oświęcimia wyjeżdżają do pracy w kopalniach położonych na wschodnich obrzeżach konurbacji kатовickiej (Kopalnia Węgla Kamiennego „Piast” w Bieruniu Nowym, KWK „Ziemowit” w Łędzinach) oraz w KWK „Brzeszcze”. Szczucin niegdyś posiadał znaczące zakłady produkujące materiały azbestowe, ale od czasu ich li-

kwidacji w latach dziewięćdziesiątych XX wieku, podobnie jak pozostałe gminy powiatu dąbrowskiego, odznacza się wysoką w skali regionu stopą bezrobocia i niską przedsiębiorczością.

Dynamika wyjazdów do pracy w latach 2006–2011

Liczba osób wyjeżdżających do pracy w województwie małopolskim wzrosła między 2006 a 2011 rokiem średnio o 31,6%, a rozpiętość w tym zakresie zawierała się w przedziale bezprecedensowego wzrostu liczby osób wyjeżdżających z Krakowa (wzrost o 348%: z 8,8 tys. w 2006 do ponad 30 tys. w 2011 roku), po spadek nawet o 25% w niektórych gminach Sądecczyzny. W przypadku Krakowa wzrost był spowodowany powstaniem dużej liczby nowych miejsc pracy w gminach podkrakowskich – ze sztandarowym przykładem centrum biurowego „Kraków Business Park” w Rzęsce (gmina Zabierzów). Codziennie dojeżdża do niego, głównie z Krakowa, ponad 6 000 osób. Na jego terenie otwarto też, jedyną jak dotąd w Polsce, prywatną stację kolejową (trasa Trzebinia–Kraków Główny). Ma ona ułatwiać dojazdy do centrum biznesowego.

Dynamika liczby osób wyjeżdżających do pracy poza własną gminę 2006–2011

Źródło: opracowanie własne.

Inne gminy o wysokiej dynamice zmian liczby osób wyjeżdżających do pracy leżą na północ od Krakowa (powiaty krakowski, proszowicki, miechowski). Są to w przeważającej mierze tereny o funkcji rolniczej, gdzie wcześniej od-

notowywano niewiele przemieszczeń związanych z miejscem zatrudnienia. Wynikało to między innymi ze słabej dostępności komunikacyjnej północnej części regionu, ale barierę tę ostatecznie przełamał wzrost wskaźników motoryzacji po-

2006 roku. Wzrost liczby wyjazdów z tego kierunku wiąże się z rozwojem gospodarczym Krakowa i jego strefy podmiejskiej, generującym coraz większy popyt na pracę.

Gminy o największej skali zmian dojazdów do pracy w okresie 2006–2011

gmina	wyjeżdżający do pracy				gmina	przyjeżdżający do pracy			
	2006 osoby	2011 osoby	zmiana	dynamika 2006 = 100		2006 osoby	2011 osoby	zmiana	dynamika 2006 = 100
Kraków	8 855	30 823	21 968	348,1	Kraków	61 863	96 540	34 677	156,1
Tarnów	2 819	4 637	1 818	164,5	Zabierzów	3 000	5 687	2 687	189,6
Wieliczka – obszar wiejski	4 493	5 926	1 433	131,9	Skawina – miasto	3 160	5 481	2 321	173,4
Trzebinia – miasto	1 730	2 977	1 247	172,1	Brzeszcze – miasto	4 279	6 323	2 044	147,8
Chrzanów – miasto	3 368	4 583	1 215	136,1	Niepołomice – miasto	1 231	2 950	1 719	239,6
Skawina – obszar wiejski	2 298	3 380	1 082	147,1	Zielonki	785	2 237	1 452	285,0
Myślenice – obszar wiejski	2 921	3 909	988	133,8	Bochnia	3 592	4 917	1 325	136,9
Zielonki	1 677	2 602	925	155,2	Wieliczka – miasto	2 584	3 856	1 272	149,2
Oświęcim	3 695	4 601	906	124,5	Chrzanów – miasto	4 019	5 179	1 160	128,9
Kocmyrzów-Luborzycza	1 093	1 997	904	182,7	Skrzyszów	968	2 089	1 121	215,8

Innym typem ośrodków, w których nastąpił istotny i wyraźny wzrost liczby wyjazdów do pracy, są duże miasta regionu, wokół których zachodzi suburbanizacja gospodarcza, np. Tarnów i Oświęcim (tabela 3). Dodatkowym czynnikiem wzmagającym wyjazdy z tych miejscowości do innych gmin są procesy restrukturyzacji gospodarczej. I w Tarnowie, i w Oświęcimiu największym pracodawcą były duże fabryki chemiczne (Synthos S.A. w Oświęcimiu i Azoty S.A. w Tarnowie), które w okresie 2006–2011 redukowały zatrudnienie. Zmiany relacji popytu i podaży pracy mogły skłonić część mieszkańców miast do aktywnego poszukiwania posady w innych gminach.

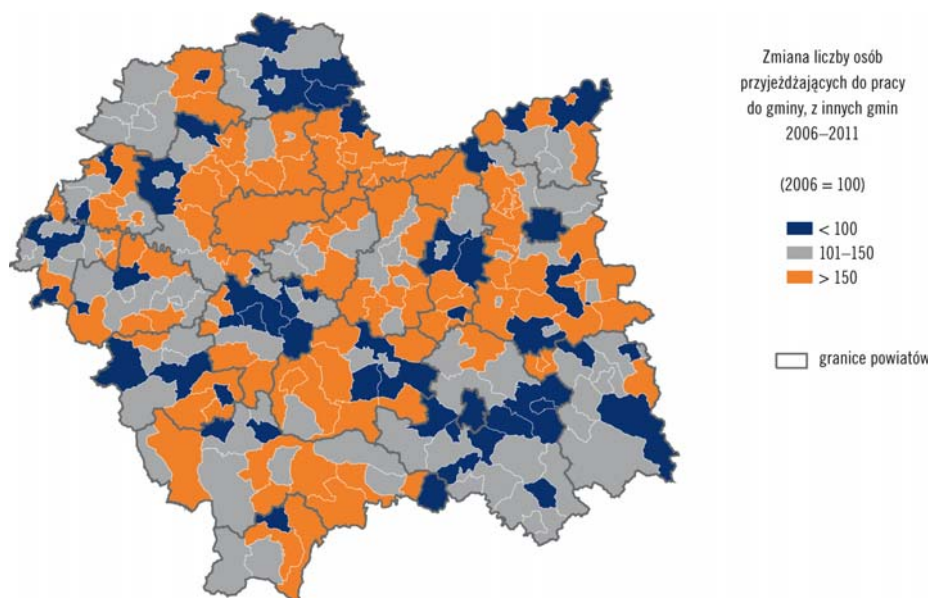
Interesującą i wymagającą pogłębionych badań kwestią jest sytuacja w gminach, w których nastąpił spadek liczby wyjazdów do pracy. Gminy te znajdują się głównie w dwóch powiatach – nowosądeckim i tarnowskim, jedna położona jest w powiecie miechowskim (Charsznica). Co ciekawe w podtarnowskich gminach oraz w Charsznicy nastąpił w tym samym czasie wzrost liczby przyjazdów do pracy. Może to sugerować, że nastąpił na ich obszarze wzrost liczby miejsc pracy i wchłonięcie jej lokalnych zasobów. Zgoła odmienna sytuacja charakteryzuje większość gmin Sądecczyzny. Tutaj w połowie przypadków zmniejszeniu liczby osób wyjeżdżających do pracy towarzyszył regres przyjazdów do

pracy. W 2006 roku powiat nowosądecki (ziemski) odznaczał się najwyższą w województwie stopą bezrobocia rejestrowanego (21,7%). Do 2011 roku uległa ona nieznacznemu obniżeniu do 17,3%. Spadek bezrobocia mimo spadku mobilności pracowniczej może być wytłumaczony m.in. ujemnym saldem migracji, jakie cechowało w tym czasie większość gmin powiatu nowosądeckiego (poza strefą podmiejską Nowego Sącza), wzrostem poziomu przedsiębiorczości oraz dynamiką przyrostu liczby lokalnych miejsc pracy (m.in. w turystyce). Ogólny spadek liczby dojazdów na omawianym obszarze wiąże się ze znaczącym regresem dojazdów do pracy w Nowym Sączu.

Dynamika przyjazdów do pracy w latach 2006–2011

Zmiany liczby osób przyjeżdżających do pracy według gmin wykazują jeszcze większą rozpiętość dynamiki niż te związane z wyjazdami. Największe cechują niewielkie gminy wiejskie, w których otwarcie lub zamknięcie jednego, średniej wielkości zakładu produkcyjnego całkowicie odmienia lokalny rynek pracy. Najwyższą dynamikę przyrostu liczby osób przyjeżdżających do pracy zanotowano w gminie Trzyciąż (powiat olkuski), gdzie wzrost liczby przyjeżdżających z 59 osób w 2006 roku do 325 w 2011 roku oznaczał wskaźnik dynamiki zmian równy 550,8%! Przyczynę tego lokalnego cudu można wiązać z dynamicznym rozwojem zlokalizowanego w gminie producenta kabli, firmy Bitner. Podobne można wyjaśnić przypadki większości gmin, w których odnotowano ponaddwukrotny wzrost liczby przyjeżdżających do pracy. W sumie takich gmin było aż 51. W większości miały one charakter wiejski, ale znalazły się w tej grupie również małe miasta (np. Skąta). Położone były głównie w powiecie krakowskim, proszowickim i bocheńskim, a więc dynamika zmian

Dynamika liczby osób przyjeżdżających do pracy spoza gminy 2006–2011

Źródło: opracowanie własne.

w ich przypadku może być wiązana ze wzrostem gospodarczym w obszarze metropolitalnym Krakowa.

Po przeciwnej stronie skali znalazło się 41 gmin, w których odnotowano regres

dojazdów do pracy. Grupa ta objęła aż 15 miast, w tym duże ośrodki dojazdów pracowniczych – takie jak Nowy Sącz, Myślenice, Trzebiń i Tarnów. Spadek liczby przyjeżdżających w 2011 roku do pracy w Nowym Sączu do 83,5% pozio-

mu z roku 2006 jest zarazem największym odnotowanym w województwie spadkiem w wartościach bezwzględnych (o 2 108 osób). W drugim ośrodku pod względem regresu dojazdów, czyli Trzebini, ubyto 644 dojeżdżających.

Pozostając przy zmianach w wartościach bezwzględnych – największy przyrost liczby osób przyjeżdżających do pracy zanotowano w Krakowie (zmiana o 34,7 tys. osób, czyli o 156%). Inne gminy o największym bezwzględnym wzroście to Zabierzów (o 2,7 tys.), miasto Skawina (plus 2,3 tys.) oraz miasto Brzeszcze (plus 2,0 tys.) (tabela 3). Mimo że już wcześniej należały one do największych ośrodków przyjazdów

pracowniczych, to wszystkie mogą pochwalić się dynamiką podobną lub nawet większą niż w przypadku Krakowa, a znacznie przekraczającą średnią dla województwa. Ta ostatnia mieści się w przedziale 148% (Brzeszcze) – 190% (Zabierzów). O ponad tysiąc wzrosła liczba przyjeżdżających do pracy także w innych podmiejskich gminach Krakowa (Niepołomicach, Wieliczce, Zielonkach). Przy czym większość tych nowych dojazdów ma związek ze wzmiankowanym wcześniej wzrostem wyjazdów do pracy z Krakowa.

Obserwowane dynamiczne zmiany skali i natężenia dojazdów w okresie 2006–2011, koncentrujące się w przypadku

wzrostów głównie w obszarze metropolitalnym Krakowa, a w przypadku regresów – na obszarach peryferyjnych regionu, są dowodem na intensywnie zachodzące procesy metropolizacji przestrzeni i na rosnącą rolę stolicy Małopolski. Zadziwiająca jest bardzo wysoka dynamika tych procesów, które zaszły w relatywnie krótkim czasie (pięć lat). Wskazuje to na pilną potrzebę kontynuowania badań nad dojazdami do pracy – od 2011 roku mija niemal kolejne pięć lat i opisane procesy mogły jeszcze bardziej zmienić strukturę rynków pracy i dojazdów pracowniczych.

Dojazdy do ośrodków w województwie śląskim

Prezentując najważniejsze ośrodki dojazdów do pracy warto dokładniej przyrzeć się przemieszczeniom, jakie mają miejsce między zachodnią częścią Małopolski a ośrodkami położonymi w województwie śląskim. Między tymi obszarami zachodzą najintensywniejsze w skali kraju dojazdy o charakterze codziennym. Drugim takim obszarem jest wschodnia część Małopolski i zachodnia – województwa podkarpackiego (przepływy między obszarem tarnowskim i dębickim oraz między gorlickim a jasielskim).

Ogółem zatrudnienie w gminach zachodniego sąsiada znajduje aż 19,4 tys. mieszkańców Małopolski. Ruch w przeciwnym kierunku jest znacznie mniejszy, ale wciąż pokaźny – 7,8 tys. osób (w 2011 roku). W stosunku do 2006 roku zaobserwowano bardzo interesujący, niesymetryczny wzrost – dojazdy z Małopolski wzrosły nieznacznie o 8,7% (z 17,8 tys.). Natomiast liczba dojeżdżających ze Śląska zwiększyła się bardzo wyraźnie, bo aż o 45% (z 5,3 tys.). Oznacza to powolne wy-

równywanie dysproporcji i bilansowanie się przepływów. To również dowód na postępującą integrację przygranicznych rynków pracy. Dużą rolę w przyciąganiu mieszkańców województwa śląskiego odgrywa Kraków, co ma związek z zachodzącymi procesami metropolizacji – w stolicy Małopolski w 2011 roku kończyło się aż 60% dojazdów z kierunku Śląska. Ponadto w okresie 2006–2011 najwyższą była dynamika wzrostu przyjazdów do tego miasta i powiatu krakowskiego (tabela 4). Co

ciekawe, w tym samym czasie zaobserwowano spadek liczby dojazdów do powiatów oświęcimskiego i wadowickiego oraz relatywnie niewielki przyrost przyjazdów do ośrodków powiatu chrzanowskiego i olkuskiego. Poza tym do powiatów zachodniej Małopolski przyjeżdżają przede wszystkim mieszkańcy sąsiadujących z nimi powiatów, a w przypadku dojazdów do niewielkich ośrodków zasięg oddziaływania ogranicza się tylko do przygranicznych gmin. Natomiast przy dojazdach do Krakowa

Przyjazdy do pracy w Małopolsce z województwa śląskiego według powiatów

powiat	2006	2011	2011, 2006=100
Kraków	2 349	4 667	198,6
oświęcimski	1 565	1 344	85,9
olkuski	577	648	112,3
chrzanowski	403	599	148,6
wadowicki	260	222	85,4
krakowski	94	181	192,5
pozostałe powiaty	117	126	107,7
Małopolska (razem)	5 365	7 787	145,1

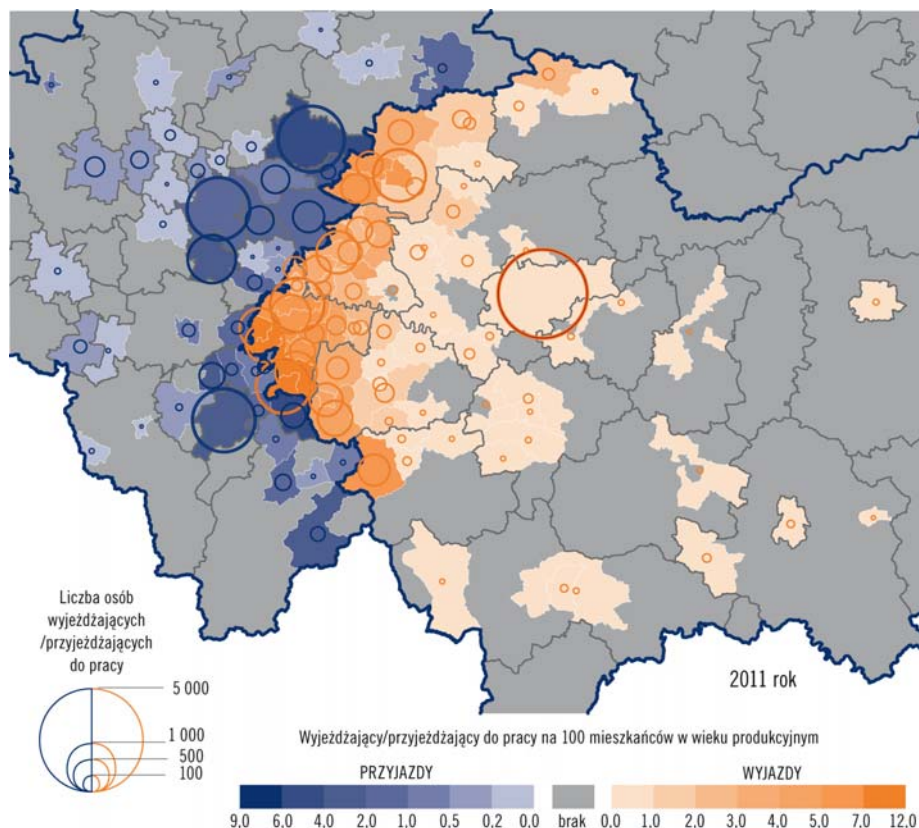
Źródło: opracowanie własne.

zasięg oddziaływania obejmuje większość gmin województwa śląskiego.

Dojazdy do pracy z Małopolski do ośrodków województwa śląskiego w 2011 roku

Kierunki dojazdów z województwa małopolskiego (skąd i dokąd przemieszczają się pracownicy) ukazano na mapie (mapa 6). Powiatami, z których najczęściej mieszkańców wyjeżdża do pracy w kierunku województwa śląskiego, są oświęcimski (7,2 tys. osób), miasto Kraków (3,8 tys.), olkuski (2,8 tys.), chrzanowski (2,5 tys.) oraz wadowicki (1,8 tys.). Na poziomie gmin można sprawdzić, jakie natężenie osiągają wyjazdy w kierunku województwa śląskiego w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w wieku produkcyjnym (mapa 6). Maksymalne obserwowane wartości tego wskaźnika w niektórych gminach powiatu oświęcimskiego wynoszą nawet ponad 10, czyli należą do najintensywniejszych dojazdów. Także w niektórych śląskich gminach pracownicy z Małopolski zajmują znaczącą część miejsc pracy – w odniesieniu do liczby zatrudnionych około jednej trzeciej (Dąbrowa Górnicza, Bielsko-Biała, Tychy). Widoczna w powiecie żywieckim gmina Jeleśnia – przyciągająca do pracy przede wszystkim mieszkańców powiatu suskiego – zawdzięcza swój wysoki wskaźnik jednemu zakładowi pracy (Delphi Poland), wytwarzającemu m.in. wiązki elektryczne dla przemysłu samochodowe-

Źródło: opracowanie własne.

go. Z branżą motoryzacyjną (Fiat S.A. i jego kooperanci) związana jest także część dojazdów do Tychów i Bielska-Białej. Dąbrowa Górnicza zawdzięcza swoje dojazdy hucie żelaza Arcelor-Mittal Poland, przy czym te z Krakowa mogą odzwierciedlać nie tyle faktycz-

ne przemieszczenia, co złożoną strukturę organizacyjną przedsiębiorstwa. Istotnym śląskim pracodawcą przyciągającym małopolskich pracowników są kopalnie węgla kamiennego (dojazdy do powiatów bieruńsko-lędzińskiego i do Mysłowic).

Więcej informacji można znaleźć w raporcie „Dojazdy do pracy w województwie małopolskim 2006–2011”, dostępnym w serwisie internetowym Małopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji www.obserwatorium.malopolska.pl.

Wydawca: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
plac Na Stawach 1, 30-107 Kraków
tel. 12 42 87 870, faks 12 42 29 785
e-mail: kancelaria@wup-krakow.pl
www.wup-krakow.pl